7.2.2022

Kirjallinen vastine Hallituksen esitykseen HE 220/2021 vp eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Vastausosoite:	LiV@eduskunta.fi
Asiankäsittely:	Ke 9.2.2022 klo 11.15
Kirjallisen vastauksen palauttaminen:	Ti 8.2.2022 klo 10 mennessä
Asiatuntijalausunnon antaja:	North European Oil Trade Oy (NEOT Oy) PL 55 00100 Helsinki

NEOT Oy kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto liittyen Hallituksen esitykseen HE 220/2021 vp eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Asiantuntijalausunnossamme on huomioitu esitetyn lainsäädännön vaikutukset polttonesteiden varastoinnin ja logistiikan osalta yrityksemme sekä alihankkijoidemme toiminnassa Suomen elinkeinoelämässä niin normaaliaikana kuin poikkeustilanteissa. Lisäksi olemme huomioineet esitetyn lainsäädännön vaikutukset huoltovarmuuskriittisenä toimijana. Liiketoimintamme perustana on turvallinen ja häiriötön toiminta. Teemme turvallisuustyötä jokainen päivä omaehtoisesti sekä lainsäädäntöä noudattaen.

Julkinen keskustelu lainsäädännön muutoksesta on ollut hyvää ja aktiivista koko prosessin ajan. Neuvotteluyhteys viranomaisten (51§, 120§) ja elinkeinoelämän osalta on ollut positiivista ja lainsäädännön toimivuutta tulevaisuudessa on kehitetty yhteisymmärryksessä. **Neuvontapalvelut tulevat jatkossa olemaan ”yksissä käsissä**”, joten lainsäädännön tulkintojen monimutkaisuus poistuu kokonaan. Viranomaisten laajeneva yhteistyö, neuvonta ja harjoitukset tulevat takaamaan turvallisen ja Euroopan parhaan logistiikan suomalaisille yrityksille Suomessa. Lisäksi lakiehdotuksessa on otettu hyvin **huomioon energiatehokkuus**.

VAK-lainsäädännön laajuus on mittava ja alla on esitetty tiivistetysti merkittävimmät huomiot:

North European Oil Trade Oy
Urho Kekkosen katu 5 C
00100 Helsinki
Finland
Y-tunnus: 1801056-5
Kotipaikka: Helsinki

10§-15§ Tilapäisen säilytyksen mukainen sisäinen pelastussuunnitelma on vaatimustasoltaan samaa luokkaa kuin yli 10 000 000 kg tuotantolaitoksilla, joka on selvyydeksi hyvä asia vaarallisten aineiden logistiikkaketjussa. Teollisuuden pitää kartoittaa etukäteen vaarallisten aineiden tarpeet, ja heidän pitää ottaa erikois- ja poikkeustilanteet huomioon, esim. korona-ajan pula tuotteista. Ko. paikoille pitää etukäteen varmistaa tuotekohtaisesti tilapäisen säilytyksen paikat. Logistiikka- ja kuljetusyrityksiä tarvitaan kuljettamaan tuotteet, kun ne on tilattu Suomeen ja silloin ollaan jo myöhässä luvituksen tai muiden ilmoituksien suhteen logistiikan toimijoiden osalta. Samoin yritysten alueelliset ympäristöluvat rajoittavat tuotteiden varastointia alueilla, joten logistiikka- ja kuljetusyrityksien on mahdotonta jäädä asiakkaan alueille. **Tilapäisen säilytyksen tekniset vaatimukset alueelle ovat tuotekohtaisesti satojatuhansia tai miljoonia euroja kustantava investointi.**

124§ Suomen ainutlaatuinen määräys VAK-säiliöiden materiaalin kestävyydestä -40 asteeseen on poikkeuksellinen Euroopassa. Yksikään säiliömateriaalien valmistaja tai laitevalmistaja ei tee Suomea varten erikoiseriä, vaan hyväksynnät ovat haettu -20 asteen materiaalille. Vaatimus materiaalien -40 asteen kestävyydestä tulee lisäämään hankinnan kustannuksia, koska tällaisten **erikoismateriaalien valmistamisesta** aiheutuu moninkertainen kustannus verrattuna kansainvälisiin vaihtoehtoihin nähden. **Parempi ja tehokkaampi vaikutus turvallisuuden parantamiseen saadaan paremmalla teiden kunnossapitoa, onnettomuusraportoinnin yksityiskohtaisten tietojen päivittämisellä** sekä alan muiden toimenpiteiden vaikutusten perinpohjaisella analysoinnilla.

21§ Suppea henkilöturvallisuusselvitys ei sellaisenaan täydellisesti tue turvauhkavaatimuksia. Asia on kuitenkin hyvä, mutta lakisääteisenä vaatimuksena **pitää olla joustot kuljettajien tai muun henkilökunnan palkkaamisen osalta, jos tämä selvitys ei ole ajantasaisesti** saatavilla viranomaiskäsittelyn viiveistä johtuen.

14§ Poliisilta pysäköintiluvan saaminen pitää varmistaa niin, että kuljettaja voi tilanteessa kuin tilanteessa saada selvyyden ja luvan sähköisesti (SMS tai sähköposti) itselleen rajoitetuille aineille. ”Aineita, joiden kuljetukseen liittyvä pysäköinti ei olisi sallittu ilman ilmoitusta poliisille, olisivat esimerkiksi eräät myrkylliset, tartuntavaaralliset ja hapettavat aineet sekä orgaaniset peroksidit.” **Parkkipaikkojen talvihoitoon kiinnitettävä huomiota sekä kansainvälisten kuljetusten turvallisuuden varmistamiseen.**

Hallinnolliset järjestelmät pitää olla kunnossa lainsäädännön voimaantullessa: esim. poliisin lupapalvelu 24/7, yritysten turvallisuusneuvonantajien nimeäminen, säiliörekisteri/-pakkausten ilmoittaminen Tukesille, tilapäisen säilytyksen paikkojen luvitus nopeaa ja selkeää tukien teollisuuden mahdollisia prosessimuutoksia jne. Yhteistyötahot, alan ammattilaisten palkkaaminen ja tehtäviin kouluttaminen sekä hallinnolliset työt vaativat aikaa ja resursseja rahan lisäksi. Karttapalvelut tulee olla jokaisen saataville esim. tilapäisen pysäköintipaikan löytämiseksi Suomessa ja tienhoidon tai sään ääri-ilmiöiden aiheuttamien poikkeustilanteiden ratkaisemiseksi.

Ristiriitaa lakien tai VAK-lain määrittelyissä:

29§-36§ Tilapäisen säilytyksen edellytykset ei ole yksinkertainen tai selkeä. ”Tilapäinen säilytys kuuluisi aina kiinteästi varsinaiseen kuljetustapahtumaan sen eri vaiheissa siitä alkaen, kun tavara lähetetään, siihen saakka, kun se otetaan vastaan. Kuljetukseen liittyvä, kuljetusolosuhteista johtuva matkan **väliaikainen keskeytys ei olisi tilapäistä säilytystä, mutta se olisi kuitenkin osa kuljetusta 3 §:n 2 kohdan mukaan. Tässä on ristiriitaa lakiesityksessä**. Vaikka vaarallinen aine on sijoitettuna kuljetussäiliöön tai kuljetusvälineeseen, se ei tee toiminnasta kuljetukseen kuuluvaa tilapäistä säilytystä, erityisesti jos vaarallinen aine vielä odottaa tilausta ja varsinaisen kuljetustarpeen syntymistä. Tällöin tiedossa ei tyypillisesti ole kuljetuksen suorittajaa, kuljetuksen ajankohtaa tai sitä, milloin vastaanottaja voi lähetyksen vastaanottaa. Tilapäiseksi säilytykseksi ei katsottaisi sellaistakaan varastointitoimintaa, jossa ylläpidetään niin sanottua satelliittivarastoa tai puskurivarastoa, jossa tavara ei ole kiinteästi mihinkään kuljetustapahtumaan liittyvää kuljetettavaa kuormaa, ja joista tavara lähetetään asiakkaalle vasta tilauksen tai sitä koskevan erillisen toimenpiteen, kuten oman varastokapasiteetin vähenemistä koskevan ilmoituksen, jälkeen. **Voidaanko kiteyttää vaatimukset niin, että ”vaarallinen aine kuljetusvälineessä, jossa on rahtikirja ei ole tilapäistä säilytystä ”?**

14§ Kuorman käsittely tieliikenteessä. Tieliikennelain määrittelyt, kuten mitä tarkoittaa ”**pidempiaikainen” pysäköinti**. Tällä määrittelyllä ei ole vastinetta lainsäädännössä. Yhdenvertaisuus ei tule toteutumaan, jos kukin tahollansa saa päätellä mitä sana tarkoittaa.

114§ Vaarallisten aineiden kuljetus kielletty-liikennemerkki, joka kieltää kaiken ns. oranssikilpikuljetukset alueelle **ei saa rajoittaa asemakaavassa olevaa ja tulevaa liiketoimintaa** (huoltoasema tai muu tehdas tai sairaala, ravintola tai kauppaa).

”**Kuljettajasta kuljettajan suorittaja”**. Ammattitaitoisten kuljettajien määrällinen rajallisuus sekä alan houkuttelevuuden ja ammatinvallinnan suuntaaminen vaarallisten aineiden kuljettamiseen vaarantuu ylitsepääsemättömästi, kun **henkilökohtaista sanktio ja sakkopykälä on esitetty asioihin, joihin kuljettajalla ei ole mahdollisuus vaikuttaa.**

Edelleen pitää olla mahdollisuus määritellä rangaistuksen saaja mm. seuraavissa kohdissa:
”että kuljetuksella vastataan puhtaaseen kuljetustarpeeseen eikä varastointitarpeeseen”. Lause on toivottava, mutta yritystoiminnassa mahdoton yhtälö. Onko tämä kauppalainsäädännön mukainen? Lisäksi huolettaa huoltovarmuuskriittisten asiakkaiden nykyinen suunnittelu, jossa varasto on tienpäällä.

Ajoneuvon merkintävastuu tyhjänä ei ole lähettäjän vastuulla. Tämä pitää siirtää kohtaan kuljettaja/ kuljettajan suorittaja vastaa.

Yritysten tekemät ilmoitukset säiliöstä pitää yksinkertaistaa. Lakiehdotus on kirjoitettu niin, että yrityksillä on vaatimus sen sijaan, että valmistaja ilmoittaa säiliöt/pakkaukset Tukesin rekisteriin.

Lakiesitys sisältää lisäksi seuraavia virheitä:

11§ ”**Kirjallinen dokumentti tienpäällä**” pitää korjata niin, että sähköiset tiedot ovat päteviä tilanteessa kuin tilanteessa.

2§, 4§ Pakkaus ADR/RID – määräysten mukainen, **koeistettu+ 40 C** → materiaalivaatimuksena pitäisi olla **jotain muuta +40** C tai kuten Suomi on määritellyt ainoana Euroopassa -40 C

29§ ”**Säiliöiden avaamisen voidaan kuljetuksen tai tilapäisen säilytyksen aikana suorittaa vain viranomainen**”: Tämä ei ole mahdollista esim. lämpötilansäätelyä vaativissa kuljetuksissa tai tilapäisessä säilytyksessä. **Korjattava tuotekohtaisten määräysten mukaisesti voidaan avata säiliöt tuotteen turvallista käsittelyä varten.**